

Magnus Riisager

RAAP

RIM
RYTME
REAKTION

SPOT
ON

DANSLÆRERFORENINGENS FORLAG

MAGNUS RIISAGER
RAAP
RYTME
REAKTION

Spændingsfeltet orientering mod bredt publikum ▶ ◀ orientering mod undergrunden

Det andet spændingsfelt handler om, hvorvidt man som rapper skal have sit fokus rettet mod undergrunden og den dedikerede hiphopkerne, eller om man skal sigte mod at slå igennem til et bredere publikum. Rappere, der har fokus på at nå bredt ud og evt. blive en kommerciel succes, bliver ofte anklaget for ikke at "holde det ægte", dvs. være tro mod sig selv og deres baggrund – men de kan til gengæld have held med at påvirke en stor gruppe mennesker og/eller udvide rapgenren i nye retninger. Det er vigtigt at bemærke, at rappere generelt kan være orienteret mod undergrunden, men så alligevel lave enkelte rapudsagn, som sigter mod stjernerne. Da gruppen Den Gale Pose i 1998 udsendte nummeret "Spændt op til lir", var det med en klar intention om at lave et partytrack, som kunne blive spillet på natklubber – hvilket bestemt ikke var målsætningen med resten af gruppens musik. Nummeret endte også med at vinde en Grammy (i dag Danish Music Awards) i kategorien Årets danske hit i 1999.

De to spændingsfelter kan integreres som to akser i et koordinatsystem (se figur 3). I denne model kan man placere en rapper/rapgruppe eller et rapudsagn ud fra graden af eksperiment eller konvention samt retningen mod bredt publikum eller undergrunden.

Figur 3. Spændingsfelter i dansk rap

ISCENESÆTTELSES- STIL

Selvom de fleste rappere er ganske almindelige mennesker, og selvom de ofte rapper om oplevelser, holdninger og bedrifter, som rent faktisk er deres egne, så iscenesætter de sig selv i ethvert rapudsagn. Alle mennesker sætter sig selv i scene på en bestemt måde, når de færdes blandt andre mennesker, og her er rappere altså ingen undtagelse.

Når man analyserer en rappers iscenesættelsesstil, er der tale om en slags *personkarakteristik* af rapperen og rapperens visuelle udtryk i musikvideoer eller på sociale medier mv. I analysen af traditionel lyrik bruger man begrebet 'det lyriske jeg' (som ikke nødvendigvis skal opfattes som forfatteren), men specielt i analysen af raplyrik kan man ikke adskille rapudsagnsjeget fra rapperen, der har forfattet teksten. Vi kan dog ikke udtale os om den "tredje" person, der findes "bag" rapperen, og som har et borgerligt navn og cpr-nummer osv.

Ligesom det er tilfældet med karakterer i noveller og romaner, kan man karakterisere både "ydersiden" og "indersiden". Indersiden er oftest noget, man skal tolke sig frem til. Nogle af de nedenstående punkter

kan man karakterisere ud fra et enkelt musiknummer, men andre kræver, at man har set musikvideoer eller evt. rapperens iscenesættelse på de sociale medier.

Ydre karakteristik:

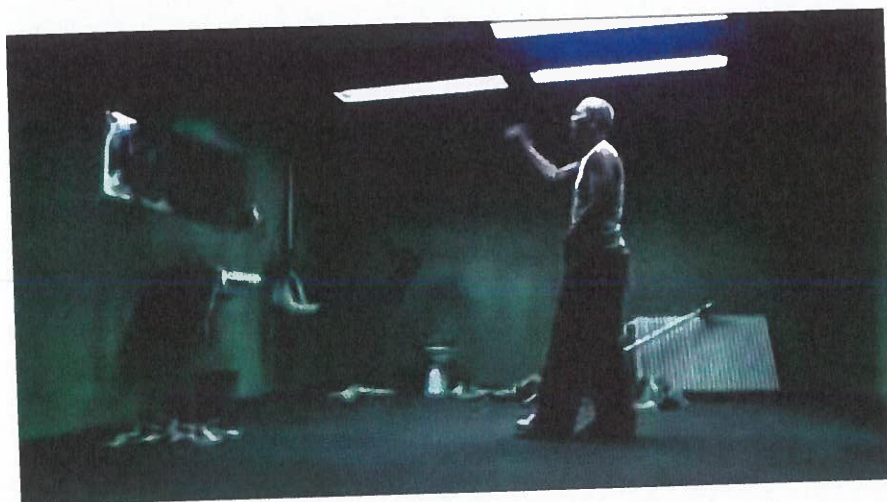
- **Beklædning:** Hvilket tøj iklæder han eller hun sig? Hvilke signaler sender tøjet? Er det typisk "hiphop-tøj" eller en tøjstil, man normalt ikke forbinder med rap?
- **Fremtoning og adfærd:** Hvordan fører vedkommende sig frem? Hvilken attitude har rapperen? Hvilket indtryk giver det?
- **Sprogbrug:** Hvad kan man spore i hans eller hendes sprogbrug, som handler om iscenesættelse? Bruges der f.eks. meget slang eller gadesprog (se indledningen s. 8-10)? Rappere, der bruger gadesprog, udviser stærke sproglige færdigheder, og det giver respekt.
- **Visuelt udtryk:** Hvad karakteriserer vedkommendes musikvideoer, liveoptrædener eller adfærd på de sociale medier?

Indre karakteristik:

- Hvilken type personlighed er vedkommende?
- Hvad er hans eller hendes værdier og ideologi? Dvs. hvad sætter rapperen pris på her i verden? Og hvilket syn har han eller hun på verden?

Da det som tidligere nævnt spiller en stor rolle i hiphopkulturen at være autentisk og "holde det ægte", er det relevant også at vurdere, om iscenesættelsen er gennemført eller ustabil, om den er pålidelig eller utroværdig. Da der her er tale om en *vurdering*, betyder det, at man taksonomisk set hæver sig til et mere komplekst niveau.

I Niarns rapudsagn "Antihelt" (musikvideoen) fra 2006 rapper han om at være netop en antihelt og et dårligt forbillede for andre. Hans hæse stemmer understøtter dette image, og på billedsiden oplever man Niarn i wifebeater-undertrøje i et beskidt fængselscellelignende rum, mens han slynger vrede ansigtsudtryk. Så det visuelle harmonerer med lyrikken, og vi har altså at gøre med en helstøbt iscenesættelse. Specielt fordi det rå udtryk er holdt på et passende plan; vi oplever ikke Niarn "overspille". Hans diss til forfatteren Hanne-Vibeke Holst hænger endda sammen med en virkelig kontrovers, han havde med hende i dagbladet Politiken i 2004 (se opgave s. 35-36).

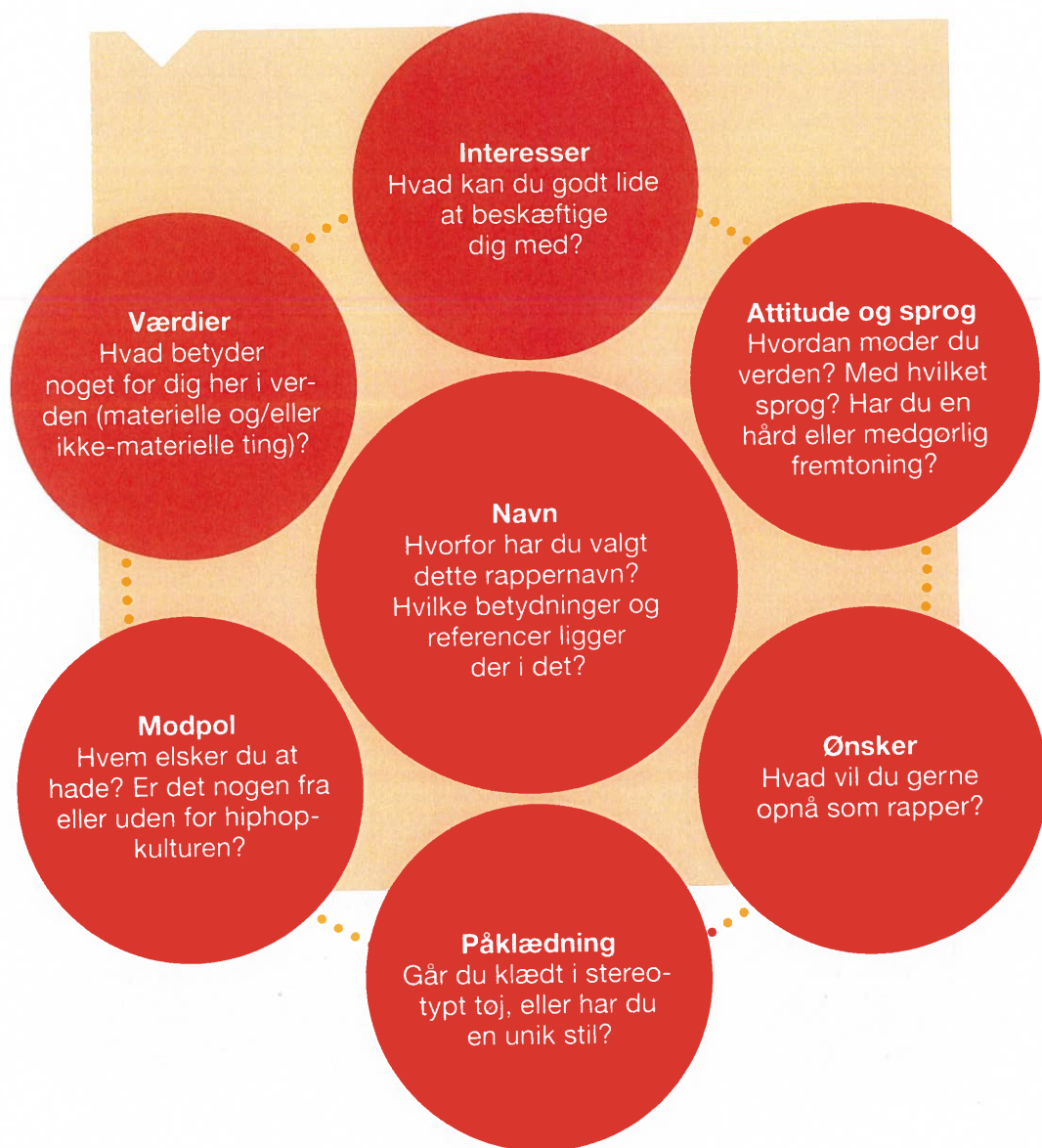

Illustration 10. Fra musikvideoen til Niarns "Antihelt" (2006)

Iscenesættelse gennem alteregoer

Nogle rappere vælger at glide ind i bestemte rapperstereotyper såsom gangsterrapperen eller jointrygerrapperen, mens andre finder deres helt egen og unikke stil. Rapgruppen Malk de Kojn er f.eks. kendt for at skabe surrealistiske og corny alteregoer og spøjse rappere, som bor i det fiktive univers Langestrand og gæster gruppens numre. Et nummer som "Zygo Alpha Disko Beta" fra albummet *Smash Hit in Aberdeen* (1998) gæstes f.eks. af alteregoet Torden Klausen. Torden Klausen iscenesætter sig selv som en fræk charmør, der kan nedlægge enhver kvinde, og han fremstår derfor som en Don Juan-type, der ikke har de store moralske skrumples, men kun én ting på hjernen:

Med skrig og skrål og støn og skål for mit køn af stål
Går gennem bål og brand og chokoladerand
Og ruller mig altid ud i klammeri
Med en superlækker fette med noget hammer i
Uh uh! Mit navn er Torden Klausen –
Tager din pige i pausen, mit navn er Torden Klausen!

Figur 4. *Rapper-personamodel*

Es, Humme og Turkman Souljahs rapudsagn "Nintendo Kids" (2014) er både på tekst- og musikside en meget gennemført hyldest til gamle computerspil fra Nintendo. Her er et uddrag fra Es' strofe:

Jeg rykker bander med bats og kasteknive
Frygter intet, jeg er strapped up med ekstraliv
Holder det på gadeplan, er nået til tredje bane
Går for highscoren, plus jeg skal redde min dame

OPGAVER OM INTERTEKSTUALITET

- 1) Hvad er følgende verselinjer fra Kesis "Følelsen" (2017) en intertekstuel reference til?

Sagde hun ik' var på, tog en tår og upti-wupti
Danser tætter' og spildt Martini på min Gucci

- 2) Mange rappere – specielt inden for gangsterundergenren – nævner Tony Montana i deres tekster. Hvilken intertekstuel reference er der tale om?
- 3) Find eksempler på intern og ekstern intertekstualitet i Per Vers' "BLÆREDE LINIER" fra 2018. Hvilken effekt skaber intertekstualiteten i rapudsagnet?

RIM

Rim er et af de vigtigste sproglige virkemidler i rap, da noget af det, der kendetegner en dygtig rapper, er vedkommendes evne til at rime unikt, uventet, vedvarende og på alle led og kanter (specielt i visse rapundergenrer). I en analyse af rimstrukturerne i et rapudsagn er det derfor uhyre vigtigt at notere sig, hvor komplekse og gennemarbejdede rimene er.

Rim skaber rytme, og rim kan hjælpe med til, at man husker en tekst bedre. De spiller derfor en central rolle i lyriske tekster og i rap i særdeleshed.

Når man analyserer rim i raptekster, kigger man på hhv. *rimtyper* (dvs. hvordan der rimes, og hvor komplekse rimene er) og *rimstrukturer* (dvs. den placering og det antal, de rimende ord har i teksten). Her følger en oversigt.

Rimtyper

- **mandlige rim/rim med mandlig udgang**, der ender på trykstærke stavelser. Eksempel: *bly - by*
- **kvindelige rim/rim med kvindelig udgang**, der ender på tryksvage stavelser. Eksempel: *lyver - tyver*
- **alliteration** (også kaldet bogstavrim), hvor begyndelsesbogstavet er ens i en række ord efter hinanden. Allitterationen er der en meget stærk rytme i. Eksempel: *falske floskler flyger fra de folkevalgte*
- **assonans** (også kaldet vokalrim), hvor vokallyden er ens i en række ord efter hinanden. Eksempel: *du si'r, du vil ram-ram' para, orale!*
- **dobbeltrim**, hvor to trykstærke stavelser rimer med to efterfølgende trykstærke stavelser. Eksempel: *guk og løjer - baskettrøjer*
- **flerstavelserim**, hvor flere end to trykstærke stavelser rimer med en tilsvarende mængde trykstærke stavelser efterfølgende. Eksempel: *surt af Flora Danica - urt på Christiania.*

Rimstrukturer

- **enderim** (i rap oftest som parrim, AABB), hvor ordene sidst i to verselinjer rimer
- **versrim**, hvor et ord inde i en verselinje rimer på det sidste ord i samme verselinje
- **indrim**, hvor to eller flere ord inde i en verselinje rimer – men hvor de ikke rimer på det sidste ord i verselinjen (så er der nemlig tale om versrim)
- **sekvensrim/multirim**, hvor der rimes med de samme lyde gennem et længere stykke af en tekst.

Eksempel på rimanalyse af Geolo G's strofe i EaggerStunns

"Kugledans" fra 2012 – ikke alle rimforekomster er markeret! (Se s. 76).

Bemærk, hvor komplekse rimstrukturerne er, og hvor mange forskellige former for rim teksten er proppet med. Den er et godt eksempel på de store litterære kvaliteter, man kan finde i rapudsagn.

Illustration 11. Graffitimur, Berlin 2009

Wuup wuup - Det er lyden af politien
 Wuup wuup - Det her det' lyden af de svin
 De kommer til dit hood og rykker din kultur ned
 Køer rundt med gummiged og sørger for en fed
 Hjernerød missionær, bagvendt visionær
 Troner, mens du soner sammen med kriminelle prisonære
 Kristener Nørrebro med kampklædte korsfarere
 Men vi' de hampklædte - plus vi' ingen vårharer
 Vi danser rundt i en regn af projektil
 De skyder fra en knallert, de skyder fra en bil
 Imens de senile, de sidder taburetterne i stykker
 Render vikinger og beduiner rundt og pløkker
 Dem politikere, de dykker og tygger Ruth
 Til sådan en 69 de gemmer deres krudt
 De ligger i en seng, der stinker surt af Flora Danica
 Drømmer om at udryd' den urt på Christiania
 Kør den væk i Scania, eksportér til Spania
 Men det' et fucking eventyr fra Peter Pania
 Om vi skal danse kugleregn af køligt bly
 Vil vi aldrig være zombier i denne døde by.

MANDLIGE SEKVENSRIM
 DOBBELTRIM I SEKVEN
 KVINDelige INDRIM
 ALLITTERATION

KVINDelige SEKVENSRIM
 DOBBELTE INDRIM PÅ TVÆRS AF VERSELINJER

FLERSTAVELSESENDERIM

DOBBELTRIM I SEKVEN

DOBBELTE ENDERIM

OPGAVE: ANALYSE OG FORTOLKNING AF RAPUDSAGN

Foretag en analyse og fortolkning af Per Vers' rapudsgn "Samfundets Fjende" fra 2018 vha. guldkædemodellen.

Hjælpe spørgsmål til analysen

Nedenfor følger en række hjælpe spørgsmål til analysen. Da det ikke er alle ting, det er lige meningsfuldt at analysere i forbindelse med dette konkrete rapudsgn, fokuserer spørgsmålene på det mest relevante samt koblingen mellem elementerne i rapudsgnet. Du behøver ikke at starte med det første punkt.

- 1) *Formålet:* Hvilken formålskategori ligger rapudsgnet i? Hvordan kan man se det?
- 2) *Stil og undergenre:* Hvilken stil er rapudsgnet formgivet i? Hvor hård/blød er f.eks. tonen i lyrikken og beatet? Hvordan kan man karakteri-

sere sprogbrugen: Er der brugt mange bandeord, og/eller er der leget meget med sproget?

- 3) *Modpol*: Hvem eller hvad er modpolen i rapudsagnet? Hvordan portrætterer rapperen sprogligt modpolen (f.eks. gennem semantiske felter)? Og lægger rapperen op til, at modpolen skal bekæmpes eller integreres?
- 4) *Virkemidler*:
  - a) *Sproglige virkemidler*: Giv eksempler på nogle af de interessante og/eller bemærkelsesværdige sproglige virkemidler, der bruges i teksten. Hvilken slags virkemiddel er der tale om? Hvad betyder det (hvis det f.eks. er et sprogligt billede), og hvilken effekt skaber virkemidlet? Er der brugt intertekstualitet? Og hvad bidrager det i så fald med til rapudsagnet?
  - b) *Rim*: Giv eksempler på brugen af rimtyper og rimstrukturer i rapudsagnet. Hvor komplekse rimstrukturer er der tale om?
  - c) *Musiske virkemidler*: I rapudsagnet er der brugt forskellige samples. Hvilken form for intertekstualitet er der tale om, og hvilken effekt skaber de brugte samples? Og hvordan støtter de op om rapudsagnetets formål?
- 5) *Flow*: Lav en skyderskemavurdering af Per Vers' flow på rapudsagnet. Hvordan hænger hans flow sammen med rapudsagnetets formål og tema?

Fra analyse til samlet fortolkning

Når du har analyseret ovenstående enkeltelementer i rapudsagnet, skal du samle trådene i en fortolkning af, hvad rapudsagnet *i sin helhed* vil sige. Hvad er det for en problemstilling, Per Vers stiller op? Hvordan forholder han sig til problemstillingen, og hvordan vil han gerne have, at vi (alle sammen) skal forholde os til problemstillingen? Og i hvor høj grad støtter rapudsagnetets form og virkemidler op omkring, hvad det gerne vil give udtryk for eller overbevise om?